

Witold Gieszczyński

Prasa Warmii i Mazur 1945-1995 : sprawozdanie z sesji

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 1, 127-128

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Witold Gieszczyński

**Prasa Warmii i Mazur 1945—1995
Sprawozdanie z sesji**

20 listopada 1996 r. w Domu Polskim odbyła się sesja naukowa nt. Prasa Warmii i Mazur 1945—1995, zorganizowana przez Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie.

Prof. dr hab. Bohdan Łukaszewicz wygłosił referat „Prasa Warmii i Mazur 1945—1995”. Na wstępie przedstawił etapy rozwoju całej prasy polskiej, a następnie, na tym tle, omówił prasę olsztyńską. Mówca stwierdził, że dzieje prasy olsztyńskiej są w znacznym stopniu egzemplifikacją procesów, jakim podlegała cała polska prasa regionalna w minionym półwieczu.

„Główne różnice odnoszą się do liczby tytułów prasowych ukazujących się na poszczególnych terenach. Szczególnie dotyczy to okresu narodzin prasy, kiedy to aktywność życia społeczno-politycznego, tradycje historyczne i znaczenie gospodarcze rzutowały na wielkość i jakość podejmowanych inicjatyw prasowych. W późniejszym okresie trudno znaleźć cechę jednoznacznie wyróżniającą prasę olsztyńską od pozostałej prasy regionalnej. Upodabnia się z nią tak pod względem wydawniczym, wysokości nakładu, form dziennikarskich, jak i tematyki, języka czy szaty graficznej”. Na zakończenie B. Łukaszewicz podkreślił konieczność podjęcia szczegółowych badań dotyczących przeobrażeń na prasowym rynku wydawniczym po 1989 r. Jednocześnie postulował zbieranie relacji i przekazów pamiętnikarskich dziennikarzy sprzed 1989 r., a także podjęcia zapomnianej koncepcji przygotowania słownika biograficznego prezentującego olsztyńskie środowisko dziennikarskie. Czas też przystąpić do przygotowania monografii prasy na Warmii i Mazurach po II wojnie światowej. Istniejąca próba monograficznego opisu obejmuje okres zaledwie pierwszych trzydziestu lat i — jeżeli wystarczała w 1982 r., to dzisiaj wymaga korektur, gdyż dostępna jest znacznie szersza baza źródłowa i nie istnieją ograniczenia pozamerytoryczne.

Dr Zbigniew Anculewicz wygłosił referat pt. „Prasa bezdebitowa 1980—1989”. Faktycznie autor zaprezentował wstępne badania tylko jednego tytułu, mianowicie „Rezonansu”. Mówca stwierdził, że wydarzenia Sierpnia 1980 r. przyniosły na Warmii i Mazurach znaczne ożywienie niezależnych środowisk dziennikarskich. Rozpoczęto wydawanie tytułów prasowych poza kontrolą cenzury. W październiku 1980 r. wydano pierwszy numer „Biuletynu Informacyjnego” przemianowanego wkrótce w „Solidarność Olsztyńską”, a od 1981 r. ukazującego się jako „Rezonans”. Autor podkreślił rzetelność zamieszczanych tam informacji oraz dużą pomysłowość w redagowaniu pisma, na łamach którego poruszano m.in. problematykę najnowszej historii Polski,

bieżące wydarzenia społeczno-polityczne oraz aktualne sprawy międzynarodowe. Po wprowadzeniu stanu wojennego, od lutego 1982 r., „Rezonans” redagowano i kolportowano nielegalnie. Do czerwca 1989 r. ukazało się sto numerów tego pisma. W konkluzji autor referatu podkreślił ogromną rolę, jaką odegrała prasa bezdebitowa w kształtowaniu niezależnej myśli politycznej.

Mgr Jolanta Bierula przedstawiła statystyczno-dokumentacyjny obraz prasy województwa olsztyńskiego w latach 1989—1995. Przekształcenia własnościowe po zlikwidowaniu koncernu RSW oraz zniesienie cenzury spowodowały w latach 90. znaczne ożywienie na rynku wydawniczym. Powstało szereg niezależnych tytułów prasowych, których wydawcami były m.in. komitety obywatelskie, niezależny ruch związkowy oraz samorządy terytorialne. Według przytoczonych danych, na Warmii i Mazurach w latach 1989—1995 ukazywało się 218 tytułów, przeważnie o charakterze ogólnoinformacyjnym.

Dzieje olsztyńskiej rozgłośni Polskiego Radia przedstawił jej redaktor naczelny mgr Władysław Bogdanowski. 2 października 1952 r. nadano pierwszą 15-minutową audycję Ekspozytury Programowej Polskiego Radia w Olsztynie, natomiast cztery lata później rozpoczął pracę pierwszy nadajnik radiowy. Aktualnie Regionalna Rozgłośnia w Olsztynie — Radio Olsztyn S.A. nadaje program całodobowy, obejmując swym zasięgiem teren województwa; jest odbierane także poza jego granicami.

Ks. mgr Jan Roslan przedstawił referat pt. „Prasa katolicka po 1945 r.”. Na wstępie autor szeroko scharakteryzował samo pojęcie prasy, a następnie przystąpił do omówienia prasy katolickiej. Pierwszym pismem katolickim ukazującym się na Warmii i Mazurach od 1945 r. był dwumiesięcznik „Wiadomości Urzędowe Diecezji Warmińskiej”. Autor wymienił też inne tytuły, m.in. „Posłaniec Warmiński”, „Animator”, a także omówił aktualnie wydawaną prasę parafialną.

Na temat popularnej popołudniówki „Dziennik Pojezierza”, wydawanej od 1983 r., mówił były redaktor naczelny pisma mgr Andrzej Bałtroczyk.

Mgr Marek Barański przedstawił początki magazynu regionalnego „Panorama Północy”, ukazującego się w latach 1957—1981. Pismo poruszało na swoich łamach problematykę społeczno-kulturalną.

Dr Jan Chłosta ukazał specyfikę „Słowa na Warmii i Mazurach”, wydawanego w latach 1952—1982, będącego dodatkiem regionalnym do „Słowa Powszechnego”, którego wydawcą było Stowarzyszenie PAX.

Z przyczyn od organizatorów niezależnych zabrakło zapowiadanych referatów dotyczących „Gazety Olsztyńskiej” w latach 1989—1995 oraz prasy zakładowej.

Dyskusję podsumował prof. dr hab. Stanisław Achremczyk, który wskazał na konieczność prowadzenia dalszych badań dotyczących prasy regionalnej oraz zapowiedział wydanie materiałów sesyjnych drukiem.